

Sayı : B.21.0.GGM.0.01.610-205

.../3/2012

Konu : Soru Önergesi (7/3519)

07.03.2012 * 06431

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: TBMM Başkanlığının 06/2/2012 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-120.07[7/3519]-77046-46297 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde alınan, Antalya Milletvekili Sayın Arif BULUT tarafından tevcih edilen 7/3519 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hayati YAZICI
Bakan

EK: Soru önergesi cevabı (2 sayfa)

Antalya Milletvekili Sayın Arif BULUT'a Ait 7/3519 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

1) 5957 sayılı “Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun”, esas olarak sebze ve meyvelerin toptan alım ve satımlarının toptancı hallerinde yapılmasını benimsemiş olmakla birlikte, belirli durumlarda malların hale girmeksizin “Hal Kayıt Sistemi”ne bildirilmesini yeterli görmüştür. Kanunun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre;

- Sınaî üretimde kullanılmak üzere satın alınan,
- İhraç edilmek üzere satın alınan,
- İlgili mevzuatı çerçevesinde ithal edilen,
- Organik Tarım Kanunu kapsamında üretilen,
- Üretici örgütlerince toptancı hali dışında satılan,
- İyi tarım uygulamaları kapsamında sertifikalandırılan,

ürünlerin toptan alım ve satımı ile,

- Perakende satmak,
- Toptancı halinde toptan olarak satmak,
- Münhasıran kendi tüketiminde kullanmak,

üzere üreticilerden yapılan alımlar, toptancı haline bildirilmek kaydıyla toptancı hali dışında da yapılabilecektir. Söz konusu bildirim işlemi, anılan Kanunun 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Bakanlığım bünyesindeki web tabanlı çalışan “Hal Kayıt Sistemi” üzerinden yapılacaktır. Hal Kayıt Sistemine bu bildirimler ise, doğrudan kullanıcı adı ve şifresiyle internet üzerinden veya toptancı haline başvurarak ya da çağrı merkezi (444 0 425) yoluyla gerçekleştirilebilecektir.

Yapılan bildirimler sonucunda, Hal Kayıt Sistemi üzerinden, bildirim konu ürünlerin o günkü en yüksek, en düşük ve ortalama fiyatları Bakanlığım, meslek mensupları, belediyeler ve tüketiciler tarafından görülebilecektir. Serbest piyasa ekonomisi kuralları içinde bir ürünün fiyatı alıcı ve satıcı arasında belirlenmektedir. Dolayısıyla, alım satım konu bir ürün için asgari bir fiyat belirlenmesi ve ilgililerden bu fiyattan veya bu fiyatın üzerinde mal alıp satmalarının istenmesi mümkün değildir. Kaldı ki, 5957 sayılı Kanunda bu konuda bir düzenleme olmadığı gibi, yürürlükten kaldırılan 552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de de böyle bir düzenleme ve bu düzenlemeye bağlı bir uygulama bulunmamaktaydı. Bununla birlikte, kişilerin malın değerine ilişkin gerçeğe aykırı beyanda bulunmaları ihtimal dahilindedir. Ancak, 5957 sayılı Kanun uyarınca kurulan Hal Kayıt Sistemi ile bunların tespiti eskiye nazaran çok daha kolay olacaktır. Malın değerine ilişkin gerçeğe aykırı beyanda bulunan bildirimciler hakkında gerekli denetimler yapılarak bu kişilerden Kanunun 8 inci maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca hal rüsumunun %25 oranında cezalı olarak alınmasına karar verilebilecektir. Kanunda öngörülen söz konusu yaptırımın, etkin bir denetim mekanizması ile birlikte, malın değerine ilişkin gerçeğe aykırı beyanda bulunulmasını engelleyecek düzeyde caydırıcı olduğu düşünülmektedir.

2) 5957 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte yürürlükten kalkan 552 sayılı KHK’de toptancı hallerinde satılan ürünlerden %2, toptancı hali dışında satılan ürünlerden %15 olarak tahsil edilmesi öngörülen hal rüsum oranları, sırasıyla %1 ve %2 oranına düşürülmüştür. Böylece, maliyetlerin azaltılması amaçlanarak, tüketicilerin daha ucuza mal temin edebilmesi, sebze ve meyve fiyatlarının enflasyon üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi ve kayıtdışılığın

azaltılması hedeflenmiştir. Toptancı halinde işlem görmesi gereken ürünlerde %70'e ulaşan kayıtdışılığın azaltılması ile, rüsum oranları düşük olsa dahi belediye gelirlerinde bir artış olacağı düşünülmektedir. Öte yandan, 552 sayılı KHK uyarınca üretim yeri belediyeleri, yalnızca kendi hallerinde işlem gören ürünlerden hal rüsumu tahsil edebilirken; 5957 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre, belediye sınırları içinde üretilen ürünlerden toplanan hal rüsumlarından %25 pay alabilecektir. Bakanlar Kurulu, Bakanlığın teklifi üzerine, bu oranı değiştirmeye yetkilidir.

3) 5957 sayılı Kanuna göre rüsum gelirlerinin ürünlerin üretildiği ve tüketildiği yerdeki belediyeler arasında paylaştırılması ve böylelikle hem üretim hem de tüketim yeri belediyelerinin sisteme aktif olarak katılımlarının sağlanması hedeflenmiştir. Bu nedenle, tahakkuk eden rüsumların tamamının üretim ya da tüketim yeri belediyesine ödenmesi, tahsil edilen rüsumların diğer belediyelere aktarılmasında sıkıntılara yol açabilecek bir nitelik taşımaktadır. Yeni uygulamayla, tahakkuk eden rüsumlar meslek mensupları tarafından, 7/12/2011 tarihli ve 28135 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sebze ve Meyve Ticareti ile Hal Kayıt Sistemi Hakkında Tebliğ"de yer alan esaslara göre belirlenen bankaya yatırılmakta ve bu banka da Hal Kayıt Sisteminden aldığı veriler doğrultusunda, tahsil edilen rüsumları ilgili belediyeler tarafından açılarak bu bankaya bildirilen serbest kullanım hesaplarına göndermektedir. Bu kapsamda, anılan Tebliğe göre belirlenen banka, hal rüsumlarının tahsili ve dağıtılmasında aslında sadece aracı konumunda bulunmaktadır. Nitekim, serbest kullanım hesaplarının hangi bankalarda açılacağına ilgili belediyeler karar vermektedir.

4) Sebze ve meyve fiyatlarının oluşmasında en önemli faktör mevsimsel koşullar ve buna bağlı üretim miktarlarıdır. Başka bir deyişle, fiyat oluşumunda asli unsur olan arz ve talep koşulları, bu sektörde de belirleyicidir. Bununla birlikte, 5957 sayılı Kanun, fiyatların tüketici aleyhine oluşmasına etki eden hususların giderilmesine yönelik birçok düzenlemeyi ihtiva etmektedir. Nitekim anılan Kanunda, %25'lere varan zayi miktarının en aza indirilmesini sağlamak amacıyla ürünlerin kap ve ambalajları ile taşınması ve muhafazasına ilişkin standartların getirilmesine dair hükümler ile üretici ve üretici örgütlerinin arada aracılar olmaksızın mallarını doğrudan tüketicilere ulaştırabilmesine yönelik mekanizmalar öngörülmüştür. Bunun yanında, hal rüsum oranlarının azaltılması ve mükerrer hal rüsumu tahsil edilmesini önleyici hükümler ile de maliyetlerin azaltılması ve böylece tüketicinin daha düşük fiyatlı sebze ve meyve talebinin karşılanabilmesi hedeflenmiştir.

5) 5957 sayılı Kanun ile toptancı hali dışında işlem gören ürünler için hal rüsumunun %2'ye düşürülmesi ve ürünlerin Kanunda belirlenen durumlarda toptancı hali dışında da toptan alım ve satımının yapılmasına olanak sağlanması ile, toptancı hali dışında faaliyet gösteren meslek mensuplarının da ticarete etkin bir şekilde katılması sağlanarak sektörde rekabetin temin edilmesi, maliyetlerin azaltılarak zaman kayıplarının giderilmesi ve tüketicilerin daha ucuza mal temin edebilmesi hedeflenmiştir. Bakanlığımız bünyesinde kurulan Hal Kayıt Sistemindeki veriler doğrultusunda, sistemin web sayfası olan www.hal.gov.tr internet adresi üzerinden sebze ve meyve fiyatları günlük olarak üretici ve tüketicilerin bilgisine sunulacaktır.

Böylece, sistem üzerinden sebze ve meyve fiyatlarına ilişkin çok daha sağlıklı değerlendirmeler yapılabilecek ve kontroller sağlanabilecektir. Söz konusu uygulamaların, düşük fiyatlı mal talep eden vatandaşlarımıza hizmet edeceği, bu itibarla da vatandaşlarımızın lehine olacağı düşünülmektedir.